

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบคือ วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ และวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

3.1.1 วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ประชาชนบ้านชมพู กลุ่มผู้นำชุมชนบ้านชมพู อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และตัวแทนพนักงานที่ทำงานที่ทำงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา บ้านชมพู โดยมีการคัดเลือกแบบเจาะจง ตามคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ ต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงงานเครื่องปั้นดินเผาบ้านชมพู เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ดี ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์หรือเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่

2.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

2.1.1) ผู้ให้ข้อมูลเป็นตัวแทนพนักงาน 5 คน แกนนำชุมชนบ้านชมพู 2 คน เจ้าอาวาสวัดชมพูหลวงและวัดจอมเมือง 2 รูป ตัวแทนประชาชนบ้านชมพู 1 คน

2.1.2) แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นลักษณะคำถามแบบไม่มีโครงสร้างโดยกำหนดประเด็นคำถามไว้กว้างๆ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการศึกษาประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ แผนกงาน ระยะเวลาการทำงาน เวลาทำงาน การรวมกลุ่มของพนักงาน สภาพแวดล้อมของโรงงาน การได้รับบริการสุขภาพ ประวัติความเป็นมาของชุมชน ประวัติการก่อตั้งโรงงาน และภาวะสุขภาพของพนักงานของพนักงานที่ทำงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา (ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1 ภาคผนวก ค)

2.2) การสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

2.2.1) สมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวแทนพนักงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผาจำนวน 4 คน กลุ่มตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 12 คน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 22 คน ได้แก่ แกนนำชุมชนบ้านชมพู 7 คน

ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง 2 คน ตัวแทนพนักงานที่ทำงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา 8 คน ตัวแทนคนในชุมชนบ้านชมพูจำนวน 4 คน เจ้าของโรงงานเครื่องปั้นดินเผาจำนวน 1 คน

2.2.2) แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เป็นการกำหนดแนวคำถามกว้างๆให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการตามกรอบแนวคิดของการศึกษา ประกอบด้วย การรวมกลุ่มของพนักงาน การร่วมกิจกรรมในชุมชนของพนักงาน พฤติกรรมสุขภาพ ภาวะสุขภาพของพนักงาน วิถีชีวิตของพนักงานและคนในชุมชน สภาพแวดล้อมของโรงงาน และภาวะสุขภาพของพนักงานทั้ง 4 มิติ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.14, ภาคผนวก ค)

2.3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงงาน อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการผลิต กระบวนการการผลิตเครื่องปั้นดินเผา และพฤติกรรมสุขภาพของพนักงานในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายขณะทำงาน พฤติกรรมการรับประทานอาหาร การสูบบุหรี่และดื่มสุราในโรงงานเครื่องปั้นดินเผาและในชุมชน (ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.14, ภาคผนวก ค)

3.1.2 วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มพนักงานที่ทำงานที่ทำงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา บ้านชมพู ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปางจำนวน 53 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองจากการศึกษาจากตำรา เอกสารงานที่เกี่ยวข้อง และสำรวจข้อมูลขั้นพื้นฐานในหมู่บ้านชมพู ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรรถนะการศึกษา แผนกงาน ระยะเวลาในการทำงาน และเวลาทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพของพนักงาน โรงงานเครื่องปั้นดินเผาในมิติทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาวะสุขภาพมิติทางกาย ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของพนักงาน ได้แก่ การเจ็บป่วยระบบทางเดินหายใจ ระบบผิวหนัง ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ ระบบหัวใจและหลอดเลือด และการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน

ภาวะสุขภาพจิตทางจิตใจ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะเครียด ภาวะความวิตกกังวล และภาวะการมีความสุขของพนักงาน

ภาวะสุขภาพจิตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน

ภาวะสุขภาพจิตทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึภกาศภูมิใจในการทำงาน ความรู้สึภกมั่นคงในอาชีพ การทำบุญ การรักและห่วงแหน โรงงานและชุมชน การรู้สึภกถึงคุณค่าในตนเอง

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะสุขภาพของพนักงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านบริการสุขภาพ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยทางด้านพฤติกรรมสุขภาพ

3) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1) หาคความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity โดยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพ	1 ท่าน
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาชีวอนามัย	1 ท่าน
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคมวิทยา	1 ท่าน
ภายหลังได้รับคำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนทดลองใช้	

3.2) การหาความเชื่อมั่น (reliability)

นำแบบสอบถามไปทดลองสัมภาษณ์กับพนักงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา บ้านศรีหมวดเกล้า ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปางจำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้คือ 0.71 ขึ้นไป (ยูวดี ฤชา และคณะ, 2543) จากการทดลองใช้ได้ค่าความเชื่อมั่นประเด็นภาวะสุขภาพจิตทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) เท่ากับ 0.81, 0.77, 0.70 และ 0.71 ตามลำดับ

3.2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์รายบุคคลตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นในกลุ่มประชากรที่ศึกษา โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3711
363.7392
เลขหมู่.....๓๖๓.๗๓๙๒.....๑
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

C-2

- 1) ผู้ศึกษานำหนังสือขอความร่วมมือดำเนินการศึกษาวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่งถึงนายอำเภอเมืองลำปาง นายกเทศมนตรีตำบลชมพู ผู้นำชุมชนบ้านชมพู เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มประชากรที่ศึกษา
- 2) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานีอนามัยบ้านฟ่อน ผู้นำชุมชนบ้านชมพู เจ้าของโรงงานเครื่องปั้นดินเผาทั้ง 3 โรง ในการวางแผนการดำเนินการศึกษา และเพื่อขอความร่วมมือในการศึกษา
- 3) ทำความคุ้นเคยกับกลุ่มแกนนำชุมชน พนักงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและประชาชนทั่วไป
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลระดับทุติยภูมิเกี่ยวกับ จำนวนประชากรบ้านชมพู ข้อมูลโรงงานเครื่องปั้นดินเผา กระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผา และภาวะสุขภาพของพนักงาน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทศบาลตำบลชมพู สถานีอนามัยบ้านฟ่อน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา และจากโรงพยาบาลลำปาง
- 5) เริ่มต้นการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักก่อนจำนวน 10 คน การสนทนากลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม จากนั้นจัดทำเวทีการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์
- 6) สร้างแบบสัมภาษณ์รายบุคคล โดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่ม การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 7) ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์
- 8) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์รายบุคคลตามแบบสัมภาษณ์
- 9) นำเสนอผลการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ตัวแทนของคณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พนักงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ประชาชนทั่วไป เจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัยบ้านฟ่อน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขเทศบาลตำบลชมพู ตัวแทนจากศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดลำปาง และตัวแทนจากสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดลำปาง

3.3) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มาทำการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมโดยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพคือ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จัดกลุ่มเป็นหมวดหมู่ ซึ่งประกอบด้วยบริบทของชุมชนบ้านชมพู ข้อมูลภาวะสุขภาพของพนักงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผาทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติทางกาย มิติทางจิตใจ มิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อม มิติทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) และปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยด้านบริการทางสุขภาพ และปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ

2) ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากการสัมภาษณ์รายบุคคลตามแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นเกณฑ์ ในการยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

2.1) ข้อมูลส่วนบุคคลใช้สถิติพรรณนาโดยมีการแจกแจงความถี่และร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2.2) ตัวแปรภาวะสุขภาพด้านกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ (ปัญญา) ใช้สถิติพรรณนา โดยมีการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2.3) ใช้สถิติ Chi-square Test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะสุขภาพมิติทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ในสภาพก่อนและหลังการมาทำงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผาของพนักงาน

2.4) การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะสุขภาพทั้ง 4 มิติ ดังต่อไปนี้

2.4.1) ใช้สถิติ Mann-Whitney U test วิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านเพศ ระยะเวลาการทำงาน การทำงานล่วงเวลา ซึ่งมีลักษณะข้อมูลแบบสเกลนามกำหนด 2 กลุ่ม กับภาวะสุขภาพทั้ง 4 มิติ ซึ่งจัดข้อมูลเป็นแบบสเกลจัดอันดับ

2.4.2) ใช้สถิติ Kruskal-Wallis H วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา กับภาวะสุขภาพทั้ง 4 มิติ ซึ่งมีลักษณะข้อมูลแบบสเกลจัดอันดับทั้ง 2 กลุ่ม

2.4.3) ใช้สถิติ Fisher's exact Test วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแผนกงาน ซึ่งมีลักษณะข้อมูลแบบสเกลนามกำหนด กับภาวะสุขภาพทั้ง 4 มิติ ซึ่งมีลักษณะข้อมูลแบบสเกลอันดับ

2.4.4) ใช้สถิติ Spearman correlation เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ได้แก่ รายได้ของพนักงาน ปัจจัยด้านบริการสุขภาพ ได้แก่ การได้รับบริการสุขภาพของพนักงาน
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมของโรงงาน และปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ
ได้แก่ พฤติกรรมสุขภาพของพนักงาน กับภาวะสุขภาพมิติทางกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม
และทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) ซึ่งจัดข้อมูลให้มีลักษณะข้อมูลแบบสเกลอันตรภาคทั้ง 2 กลุ่ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved